

مطالعه علل و زمینه بی انگیزگی تحصیلی دانشجومعلمان علوم پایه با رویکرد کیفی

داوود قاسم زاده^۱

صمد حسینی صدر^۲

چکیده یکی از مسائلی که نظام آموزش عالی با آن مواجه هست، بی انگیزگی تحصیلی دانشجویان می باشد که عملکرد تحصیلی را تحت تاثیر قرار داده تا جایی که به دغدغه بسیاری از پژوهشگران و محققان و سیاستگذاران نظام آموزشی تبدیل شده است. بنابراین، هدف پژوهش حاضر مطالعه علل بی انگیزگی تحصیلی دانشجومعلمان علوم پایه می باشد. در پژوهش حاضر از رویکرد نظریه داده بنیاد که یک شیوه پژوهش کیفی است، بهره گرفته شده و با ۲۵ نفر از دانشجومعلمان علوم پایه پردیس علامه امینی تبریز به روش نمونه‌گیری هدفمند مصاحبه عمیق صورت گرفته است. تحلیل داده‌ها براساس کدگذاری باز، محوری و گزینشی انجام شده است. یافته‌ها نشان داد که از نظر دانشجویان شش مقوله محوری شیوه های تدریس، ظهور بلامنازع برای مطالعه، ضعف کیفیت خدمات دانشگاهی، تفوق ارزش های مادی، اطمینان از آینده شغلی، تعاملات ناقص بین نهادی از شرایط زمینه‌ای و علی بی انگیزگی تحصیلی دانشجومعلمان می باشد. از نظر دانشجویان پیامدهای بی انگیزگی ضعف بنیه علمی وضعف بالندگی دانشجویی در دانشگاه ها می باشد. آنها همچنین آزمون عملکردی و بالندگی محیط دانشگاه را راه‌کار این مشکل می دانستند. مقوله محوری در این پژوهش، شکل‌گیری عادتواره موبایلی در دانشگاه می باشد.

واژه‌های کلیدی بی انگیزگی تحصیلی، تفوق ارزش های مادی، تعاملات ناقص بین نهادی، ضعف بالندگی دانشجویی.

The study of the causes of the lack of motivation in academic student-teachers

Davood Ghasemzadeh

Samad Hosieni Sadr

Received 18 November 2022; Accepted 25 January 2023

Abstract One of the problems facing the higher education system is the lack of academic motivation of students, which affects academic performance as far as it has become a concern of many researchers and policy makers of the educational system. Therefore, the aim of the present study is the study of the causes of the lack of motivation in academic student-teachers. In the present study, the grounded theory approach has been used, which is a qualitative research method, in which in-depth interviews were conducted with 25 student-teachers of Allameh Amini Campus in Tabriz, who were selected by purposive sampling. Data analysis was performed based on open, axial and selective coding. The results showed that according to students' opinion, six main categories are the underlying and causal factors of student-teacher academic motivation, which are: The teaching methods, the undisputed emergence of study, poor quality of university services, supremacy of material values, ensuring career prospects and incomplete inter-institutional interactions. Based on students, poor academic strength and poor student development are the consequences of lack of motivation in universities. They also know the performance test and the growth of the university environment as the solution to this problem. In this study, the central issue is the formation of mobile habitus in the university.

Keywords: Academic lack of motivation, Superiority of material values, Incomplete inter institutional interactions, Poor student development.

* تاریخ دریافت مقاله ۱۴۰۱/۰۸/۲۷ و تاریخ پذیرش آن ۱۴۰۱/۱۱/۰۵ می باشد

^۱ استادیار گروه علوم پایه دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

davood.qasemzade@gmail.com

^۲ مدرس گروه علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

مقدمه

انسان به عنوان موجودی دارای انگیزه شناخته می‌شود، به طوری که همه‌ی فعالیت‌ها و کارهای او به انگیزه‌ی لازم و متناسب با آن فعالیت نیاز دارد (آزاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۳۶). انگیزه یکی از ضروری‌ترین مفاهیم روان‌شناختی در امر آموزش و از مهم‌ترین مسایل تاثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی است. با وجود انگیزه برای یادگیری، ارتباط تسهیل می‌شود، اضطراب کاهش می‌یابد و خلاقیت و یادگیری نمود می‌یابد (ناصح و همکاران، ۱۳۹۶: ۲۸). عوامل متعددی در ایجاد انگیزه در افراد موثر هستند که می‌توان این عوامل را به سه مولفه‌ی فردی شامل (طبقات رشد علمی- شخصیتی، محرک‌های اختصاصی و محرک‌های غیراختصاصی)، سیستمی (شامل طبقات اقتضائات شغلی، فرار حرفه‌ای و ماهیت و نحوه ارائه آموزش‌ها) و اجتماعی (شامل مدرک‌گرایی و ...) تقسیم نمود (صبوری و همکاران، ۱۳۹۶: ۳؛ لی^۱ و همکاران، ۲۰۱۹: ۲۰)

موفقیت تحصیلی به عنوان یکی از معیارهای وجود انگیزه‌ی بالا در افراد شناخته می‌شود. عوامل موفقیت تحصیلی را می‌توان در چهار مقوله‌ی اصلی قرار داد که هر کدام از آنها تعدادی مقوله‌ی فرعی دارند. مقوله‌های اصلی عبارتند از: ۱) عوامل فردی پایدار شامل مقوله‌های فرعی هوش، شخصیت و ... ۲- عوامل فردی ناپایدار شامل خودپنداری تحصیلی، خود کارآمدی تحصیلی، اشتیاق تحصیلی و ... ۳) عوامل خانوادگی شامل وضعیت اجتماعی و اقتصادی خانواده، مشارکت و همکاری خانواده، دلبستگی والدین، تربیت خانوادگی و ... ۴) عوامل مربوط به جو تحصیلی شامل ادراک از جو مدرسه و جامعه (صالحی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۸). نشاط و شادکامی در بین دانشجویان (امانی نژاد و همکار، ۱۳۹۶)، آینده‌ی شغلی، هویت حرفه‌ای، تناسب دروس آموزشی (روانی پور و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۳)، خدمت به هم نوع، ایجاد رفاه برای خانواده و دستیابی به زندگی شرافتمندانه (بخشنده باورساد و همکاران، ۱۳۹۴: ۷) از جمله عوامل مهمی هستند که موجب افزایش انگیزه در افراد می‌شوند.

یکی از دلایل اصلی که افراد وارد تحصیلات تکمیلی می‌شوند کسب دانش و مهارت لازم برای انتخاب شغل مناسب و ورود به زندگی اجتماعی است. بنابراین افزایش کیفیت تدریس اساتید (افزایش توانایی‌های اساتید)، داشتن نگرش مثبت به توانایی‌ها و شغل خود، بهبود کیفیت دوره‌های کارورزی و کارآموزی (ایجاد ارتباط بین دانشگاه و محیط کار)، ارائه‌ی فعالیت‌های فوق برنامه، بهبود امکانات آموزشی-رفاهی و برنامه نویسی مناسب درسی موجب بهبود کیفیت آموزشی و ایجاد نگرش مثبت در دانشجویان و افزایش انگیزه‌ی تحصیلی در آنها می‌شود. (سعیدی و همکار، ۲۰۱۹: ۸)

برخی از عوامل باعث افت انگیزه و گاه از بین رفتن آن می‌شوند. دیدگاه منفی اساتید و جامعه نسبت به شغلی که دانشجویان در آینده بعد از اتمام تحصیل در آن رشته به دست خواهند آورد و همچنین مسئولیت‌های نامناسبی که در طول تحصیل بر عهده‌ی دانشجو گذاشته می‌شود باعث کاهش انگیزه افراد می‌شود (بخشنده باورساد و همکاران، ۱۳۹۴: ۷).

آشنایی کافی افراد نسبت به آینده‌ی شغلی با حضور در محیط کار در قالب طرح‌های کارورزی و کارآموزی حاصل می‌شود. نبود دوره‌های کارورزی یا کارآموزی یا کافی نبودن آن در طول تحصیل باعث ناآشنایی دانشجویان به آینده‌ی

^۱- Li, K.

شغلی خود و در نتیجه عدم اعتماد به نفس کافی در آنها می‌شود. همین دو مسئله باعث بی‌انگیزگی در آنها می‌گردد (زو^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). از طرفی وجود خود ویرانگری (پدیده روانی که در آن افراد نمی‌توانند موفقیت‌هایشان را بپذیرند و تمام موفقیت‌های خود را نتیجه‌ی خوش‌شانسی، زمان‌بندی خوب یا فریب دادن دیگران می‌دانند) که با معیارهای ایجاد انگیزه مانند احساس شایستگی و وابستگی، تلاش و توانایی رابطه دارد باعث از بین رفتن انگیزه در افراد می‌شود (اشلی^۳ و همکاران، ۲۰۱۹). به طور خاص می‌توان گفت اگر فردی به رشته‌ی تحصیلی و شغلی خود علاقه نداشته باشد و از آن لذت نبرد انگیزه‌ی او برای ادامه‌ی کار و تحصیل کم خواهد شد (واتسون^۴ و همکاران، ۲۰۱۹).

به طور کلی، عوامل متغیر متعددی شامل عوامل شخصی (مانند مشکلات مالی، استرس، مسئولیت‌های فردی، تلقین والدین، اطرافیان و دوستان، نگرانی از عدم موفقیت و نبود اهداف شغلی) و عوامل سیستماتیک (مانند عدم موفقیت درسی، آموزشی و اداری) در کاهش انگیزه موثر هستند (فیضا کیران^۵ و همکار، ۲۰۲۰: ۷۰؛ مونوور^۶ و همکار، ۲۰۲۰: ۱۲). نتیجه آن که بین انگیزه با پیشرفت یا فرسودگی تحصیلی ارتباط وجود دارد (حسین آبادی و همکاران، ۱۳۹۶: ۶؛ آزاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۳۶ و پوزتایی^۷ و همکاران، ۲۰۱۹: ۱). پژوهش حاضر به دنبال مطالعه علل و زمینه‌های بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجو معلمان علوم پایه با رویکرد کیفی می‌باشد.

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

انگیزش تحصیلی به فرآیندهای درونی اطلاق می‌شود که فعالیت‌ها را تحریک می‌کنند و با هدف دستیابی به دستاوردهای تحصیلی خاص تداوم می‌یابند. انگیزش اساس یادگیری است و یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده‌ی شکست و موفقیت دانش‌آموزان در مدرسه محسوب می‌شود. بر طبق دیدگاه دسی و ریان در نظریه خودتعیین‌گری بر این باور است که انگیزش تحصیلی مستلزم لحاظ کردن سه سازه مهم یعنی انگیزش درونی، بیرونی و بی‌انگیزشی است. به نحوی که انگیزش درونی به انگیزه‌ای اطلاق می‌شود که افراد را به صورت خودجوش و درونی به سمت انجام تکلیفی خاص صرف نظر از پاداش‌های بیرونی به حرکت وا می‌دارد. ولی در انگیزش بیرونی افراد به دلیل پاداش‌ها و تقویت‌های بیرونی مجبور به انجام یک تکلیف هستند. در نهایت افراد فاقد انگیزش، افرادی هستند که هیچ‌گونه انگیزه‌ای برای فعالیت‌های خود دریافت نمی‌کنند و در نتیجه از انجام آنها اجتناب می‌کنند (زربخش و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۰۷). راش (۱۹۹۴) انگیزه را عالی‌ترین محور یادگیری دانسته است. به این معنی که اگر انگیزه فرد برای آموختن و تحصیل بیشتر باشد، فعالیت و زحمت بیشتری را برای رسیدن به هدف نهایی متحمل خواهد شد. برای مثال، اگر یادگیرنده دارای انگیزه تحصیلی بالایی باشد، درس را خوب فرا می‌گیرد، تکالیف درسی را جدی می‌گیرد و علاوه بر این سعی می‌کند در فرآیند یادگیری به نحو مطلوب رفتار کند (مولوی و همکاران، ۱۳۸۶: ۵۴).

²- Zhu, Z

³-Ashley, R. v.

⁴- Watson, R.

⁵- Faiza, K.

⁶ Münevver, G.

⁷-Pusztai, G.

نظریه هدف‌های پیشرفت‌یوت، به کیفیت انگیزش فرد در کلاس به چگونگی تعریف موفقیت وی بستگی دارد. این نظریه همچنین می‌گوید که پیام‌های دریافتی در کلاس درس میزانی برای موفقیت ایجاد می‌کند و از سوی دیگر، بر اهداف اتخاذ شده توسط دانشجو یا دانش آموز تأثیر می‌گذارد. نظریه خودباوری بر این موضوع تأکید دارد که دانشجویان سه نیاز اساسی شایستگی، خودمختاری و ارتباط را دارا هستند و کلاس‌های درس در تسهیل یا بی‌نتیجه گذاشتن این نیازها متفاوت می‌باشند (معماریان و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۲۳).

پیشینه داخلی و خارجی پژوهش

زمانی و همکار (۱۳۹۸) در پژوهشی کاربردی با عنوان "بررسی انگیزه پیشرفت دانشجویان براساس عوامل تبیین‌کننده کیفیت آموزش عالی" که به روش توصیفی-همبستگی انجام دادند به این نتیجه رسیدند که بین ابعاد تبیین‌کننده کیفیت (شامل: کیفیت فرایند، کیفیت تعاملات، کیفیت محیط آموزش، کیفیت هدف و کیفیت زیر ساخت‌ها) با انگیزه پیشرفت رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد.

صالحی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی کیفی با عنوان "تدوین مدل مفهومی موفقیت تحصیلی: یک مطالعه کیفی" که به روش مصاحبه و مطالعه متون انجام دادند به این نتیجه رسیدند که عوامل موفقیت تحصیلی در چهار مقوله‌ی اصلی است که هر کدام دارای مقوله‌های فرعی دیگری می‌باشد. مقوله‌های اصلی به دست آمده عبارت‌اند از: ۱) عوامل فردی پایدار شامل مقوله‌های فرعی هوش، شخصیت و غربت؛ ۲) عوامل فردی ناپایدار شامل خودپنداره تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی، اشتیاق تحصیلی، اهمال کاری تحصیلی، مهارت‌های تحصیلی، انگیزه پیشرفت، انطباق‌پذیری مسیر شغلی و هوش هیجانی؛ ۳) عوامل خانوادگی شامل شیوه فرزندپروری، مشارکت والدین، دلبستگی و وضعیت اجتماعی اقتصادی؛ ۴-عوامل مربوط به جو تحصیلی شامل ادراک از جو مدرسه و جامعه. به طور کلی موفقیت تحصیلی از عوامل متعددی چون فرد، خانواده، مدرسه و جامعه متأثر است.

طهماسبی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان "تأثیر راهبردهای فراشناختی بر انگیزه‌ی پیشرفت و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی" که به روش شبه تجربی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه و جامعه انجام دادند به این نتیجه رسیدند که آموزش راهبردهای فراشناختی بر فرسودگی تحصیلی دانش‌آموزان موثر است و موجب کاهش فرسودگی تحصیلی گروه آزمایش می‌شود ولی تفاوت معناداری بین گروه کنترل و آزمایش از لحاظ انگیزش پیشرفت تحصیلی مشاهده نشد.

روانی پور و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی کاربردی با عنوان "عوامل موثر بر انگیزه تحصیلی از دیدگاه دانشجویان مهندسی بهداشت محیط دانشگاه علوم پزشکی بوشهر: یک تحلیل محتوای قرار دادی" در یک مطالعه‌ی کیفی از نوع آنالیز محتوای قراردادی به شیوه جمع‌آوری داده‌ها از طریق بحث متمرکز انجام دادند به این نتیجه رسیدند که سه محور با عناوین آینده شغلی، هویت حرفه‌ای و تناسب دروس آموزشی، محورهای اصلی موثر در انگیزه‌ی تحصیلی دانشجویان مهندسی بهداشت محیط می‌باشند.

آزاد و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان "نقش مهارت انتخاب شغل در انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهرکرد" که به روش پژوهش آزمایشی با طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه کنترل انجام دادند به این نتیجه رسیدند که تاثیر آموزش مهارت انتخاب شغل بر انگیزه‌ی تحصیلی درونی و بی‌انگیزگی معنادار است و بر انگیزه‌ی تحصیلی بیرونی معنادار نمی‌باشد.

قاضی زاده و همکار (۱۳۹۶) در پژوهشی کاربردی با عنوان "بررسی تأثیر فعالیت‌های ترویج کتابخوانی اعضای کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در افزایش میزان انگیزه مطالعه" که به روش پیمایشی و با ارائه‌ی پرسشنامه انجام دادند به این نتیجه رسیدند که فعالیت‌های معرفی کتاب بیشترین تاثیر را در علاقه‌مندی نوجوانان به کتابخوانی دارد. امانی‌نژاد و همکار (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان "بررسی میزان شادکامی و انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پرستاری" که به روش توصیفی از نوع همبستگی انجام دادند به این نتیجه رسیدند که بین شادکامی با جنسیت و علاقه‌مندی به رشته تحصیلی و هم چنین بین شادکامی با پیشرفت تحصیلی ارتباط معنی‌داری وجود دارد. در نتیجه با افزایش شادکامی در بین دانشجویان می‌توان انگیزه‌ی پیشرفت تحصیلی و موفقیت تحصیلی را افزایش داد و نشاط و شادکامی در بین دانشجویان موجب رشد و شکوفایی ابعاد وجودی یک دانشجو می‌شود.

لاریجه و همکار (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان "مقایسه‌ی کارکردهای اجرایی، رفتارهای پرخطر و انگیزه‌ی تحصیلی بین نوجوانان با تیپ‌های زمانی صبحگاهی و شامگاهی" که به روش مقایسه‌ای و با ارائه‌ی پرسش نامه انجام دادند به این نتیجه رسیدند که رفتارهای پرخطر و ابعاد آن با انگیزه‌ی تحصیلی نوجوانان دارای تیپ صبحگاهی و شامگاهی تفاوت معناداری وجود دارد و نوجوانان دارای تیپ صبحگاهی در ابعاد کارکردهای اجرایی (خطای درجاماندگی و پاسخ نادرست) و انگیزه‌ی تحصیلی عملکرد بهتری از نوجوانان دارای تیپ شامگاهی دارند و رفتارهای پرخطر آنها کمتر است.

رضایی راد و همکار (۱۳۹۶) در پژوهشی کاربردی با عنوان "مقایسه‌ی انگیزه پیشرفت، اعتماد به نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان" که به روش توصیفی از نوع پس رویدادی (علی-مقایسه‌ای) و با ارائه‌ی پرسشنامه‌های استاندارد در زمینه‌ی انگیزه پیشرفت، اعتماد به نفس و احساس تعلق و عملکرد تحصیلی انجام دادند به این نتیجه رسیدند که انگیزه‌ی پیشرفت، اعتماد به نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش آموزان در مدارس مختلف دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان متفاوت است.

پوزتایی و همکارانش (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان "دانشجویان ترک تحصیل کرده و آنهایی که تصمیم به ترک تحصیل دارند در مجارستان" که با بررسی پایگاه داده‌ها انجام دادند به این نتیجه رسیدند که مهمترین دلایل ترک تحصیل دانشجویان شامل مشکلات کاری و مالی، مشکلات اداری و آموزشی و سرخوردگی از تحصیل می‌باشد که در این میان دلیل ترک تحصیل نه تنها مادی است بلکه یک چهارم دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

روش

در این پژوهش از رویکرد کیفی و روش تحلیل ساختاری استفاده شده است. با استفاده از این روش، محقق پدیده مورد بررسی را در بافت، بستر و وضعیت جاری‌اش تحلیل می‌کند و امکان درک و فهم فرآیندهای اجتماعی و ماهیت ذهنی افراد از پدیده مورد بررسی برایش میسر می‌شود (نیازی و همکاران، ۱۳۹۷: ۷۸). از روش تحقیق کیفی در این پژوهش برای کشف فرآیند بی‌انگیزگی تحصیلی در دانشجویان معلمان با استفاده از روش نمونه‌گیری نظری استفاده شد. بدین صورت که ۲۵ نفر از دانشجویان معلمان از طریق تکنیک اشباع نظری مورد مصاحبه قرار گرفتند. تکنیک جمع‌آوری داده‌ها در پژوهش حاضر، مصاحبه عمیق می‌باشد و مدت مصاحبه از ۵۰ تا ۶۰ دقیقه متغیر بوده است. بعد از انجام مصاحبه‌ها، تحلیل داده‌ها تا مرحله اشباع نظری در سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی صورت گرفت. به منظور برآورد قابلیت اعتماد از تکنیک بررسی اعضاء^۸ و اعتباریابی مقایسه‌های تحلیلی^۹ استفاده شد. به این صورت که بعد از تحلیل مصاحبه‌ها و اظهارات مشارکت‌کنندگان، مقوله‌ها با چند نفر از افراد مطلع تحت بررسی کنترل شد تا صحت آنها را تایید نمایند.

یافته‌ها

در پژوهش حاضر، مصاحبه‌های آغازین جمله به جمله خوانده شد و پس از کدگذاری جملات، مقولات آغازین پدیدار گردید. با تحلیل خط به خط و با استفاده از رویه طرح پرسش، مقایسه و مراجعه مکرر به داده‌ها، داده‌های خام به مفاهیم تبدیل گردید. در این پژوهش به طور کلی سوالات زیر از مشارکت‌کنندگان پرسیده شده است.

۱. به نظر شما، علل بی‌انگیزگی تحصیلی در دانشجویان علوم پایه چه می‌باشد؟
۲. به نظر شما، شرایط زمینه‌ای موثر در بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجویان علوم پایه چه می‌باشد؟
۳. به نظر شما، شرایط مداخله‌گر موثر در بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجویان علوم پایه چه می‌باشد؟
۴. پیامدهای بی‌انگیزگی تحصیلی از نظر شما چه می‌باشد؟
۵. راهکارهای موثر برای انگیزه بخشی به دانشجویان علوم پایه چه می‌باشد؟

^۸. Member check

^۹. Analytical comparison

شیوه های تدریس

برخی از دانشجو معلمان در پاسخ به شرایط علی تأثیر گذار بر بی انگیزگی، به تدریس سنتی، نحوه تدریس استادان، کاربردی نبودن برخی دروس، بی توجهی به سرفصل های درس ها اشاره می کردند که در مقوله سنتی بودن شیوه تدریس طبقه بندی شده است.

م. و دانشجوی رشته زیست شناسی در این خصوص بیان می کند:

«یکی از عواملی که به نظرم می تواند تأثیرگذار باشد، تدریس استاد هست. اگر استاد خوب تدریس کند، می تواند در دانشجو رغبت ایجاد کند. مثلاً ما استاد داشتیم که بار علمی زیادی داشت ولی اصلاً تدریس خوبی نداشت».

م. ف دانشجوی رشته آموزش فیزیک نحوه تدریس را به عنوان عامل بی انگیزگی در دانشجو معلمان می داند و می گوید:

«تدریس سنتی در دنیای امروز با این همه پیشرفت های فناوری اطلاعات و ارتباطات نمی تونه جوابگو باشه. وقتی سر کلاس با روش های سنتی مواجه می شویم دیگر انگیزه ای نمی مونه».

جدول ۱ خلاصه ای از نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله سنتی بودن شیوه تدریس را نشان می دهد.

جدول ۱: مفاهیم مستخرج از مقوله سنتی بودن شیوه تدریس

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد ^{۱۰}
سنتی بودن شیوه تدریس	تدریس سنتی	۵	۳۸	۷/۸۳
	نحوه تدریس استادان	۱۰		
	کیفیت پایین تدریس	۷		
	کاربردی نبودن برخی دروس	۱۰		
	بی توجهی به سرفصل ها	۶		

^{۱۰} مقادیر درصد در تمام جدول ها از تقسیم فراوانی هر مفهوم به فراوانی کل مفاهیم تمام جداول بدست می آید.

ظهور رقیب بلامنازع مطالعه

برخی از دانشجویان معلمان موبایل و استفاده زیاد از فضای مجازی را یکی از مهم‌ترین دلایل بی‌انگیزگی دانشجویان به مطالعه و تحصیل ذکر کرده‌اند. جدول ۲ نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله ظهور رقیب بلامنازع مطالعه را نشان می‌دهد.

جدول ۲: مفاهیم مستخرج از مقوله ظهور رقیب بلامنازع مطالعه

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
ظهور رقیب بلامنازع مطالعه	گشت در فضای مجازی	۱۵	۷۵	۱۵/۴۶
	غرق در فضای مجازی	۱۰		
	مطالعه در شبکه‌های مجازی	۸		
	عضویت در گروه‌های اجتماعی	۱۶		
	گپ صمیمی در شبکه‌های مجازی	۱۴		
	جستجو در کانال‌های فضای مجازی	۱۲		

ضعف کیفیت خدمات دانشگاهی

برخی از دانشجویان شرایط زمینه‌ای موثر در بی‌انگیزگی تحصیلی را با مفاهیمی نظیر جو محیطی دانشگاه، نبود فضای کافی برای مطالعه، کمبود فضای کتابخانه‌ای، پایین بودن امکانات دانشگاهی، محیط آموزشی نامناسب و اینترنت ضعیف ذکر می‌کردند که در مقوله ضعف کیفیت خدمات دانشگاهی طبقه بندی شده است.

ف. ر دانشجوی رشته آموزش فیزیک اظهار داشت:

«بعض وقتا هم که می‌خوام مطالعه کنم، جای مناسبی پیدا نمی‌کنم. سالن مطالعه یه جایی هست که همش سر و صداست. کتابخانه واقعا کوچکیه و کتابای جدیدی نداره. دسترسی به کتاب‌های جدید به نظرم خیلی مهمه.»

م. ق دانشجوی رشته ریاضی در خصوص ضعیف بودن اینترنت و دسترسی پایین به آن چنین می‌گفت:

«ما تو فضای خوابگاهی کمتر به اینترنت دسترسی داریم. یه کارگاه کامپیوتر هست که فقط جوابگوی کلاس‌های موظفی مون است. با این تعداد دانشجو واقعا یه کارگاه کفایت نمی‌کنه.»

نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله ضعف کیفیت خدمات دانشگاهی در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳: مفاهیم مستخرج از مقوله ضعف کیفیت خدمات دانشگاهی

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
ضعف کیفیت خدمات دانشگاهی	جو محیطی دانشگاه	۸	۳۶	۷/۴۲
	نبود فضای کافی برای مطالعه	۵		
	کمبود فضای کتابخانه‌ای	۵		
	پایین بودن امکانات دانشگاهی	۸		
	محیط آموزشی نامناسب	۴		
	اینترنت ضعیف	۶		

تفوق ارزش های مادی

برخی از دانشجو معلمان شرایط زمینه‌ای موثر بر بی‌انگیزگی تحصیلی را در تفوق ارزش‌های مادی در بین دانشجویان می‌دانستند و به مفاهیمی نظیر کار در بازار، فکر پولدار شدن، نارضایتی از حقوق معلمی، شغل دوم و چاره‌جویی برای معاش اشاره می‌کردند.

م. ض دانشجوی رشته آموزش زیست به موضوع اولویت اقتصادی و مسایل مالی تاکید می‌کرد و می‌گفت:

«به نظرم الان دانشجویان به فکر شغل دوم و مسایل مالی هستند. خیلی‌ها به پول فکر می‌کنند و به دنبال پول می‌گردند».

ر. ق دانشجوی رشته آموزش ریاضی اظهار می‌کرد:

«والا خیلی از استادان ما هم توصیه می‌کنن که از همین الان به فکر پول درآوردن و شغل دوم باشین. چون با معلمی نمی‌تونید به جایی برسید و پولدار بشید».

جدول ۴ خلاصه‌ای از نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله تفوق ارزش‌های مادی را نشان می‌دهد.

اطمینان از آینده شغلی

برخی از دانشجو معلمان اطمینان از آینده شغلی را از شرایط مداخله‌گر بر بی‌انگیزگی تحصیلی عنوان کردند و بر این باور بودند که با وجود تضمین شغلی به تدریج از انگیزه و علاقه دانشجو به مطالعه کاسته می‌شود.

ف. ک دانشجوی رشته آموزش فیزیک در این خصوص اظهار می‌کرد:

«به نظر من چون دانشجویها از شغل خود مطمئن هستند به همین خاطر درس نمی‌خوانند. و به فکر به شغل و جستجوی شغل نیستند».

جدول ۴: مفاهیم مستخرج از مقوله تفوق ارزش های مادی

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
تفوق ارزش های مادی	کار در بازار	۸	۴۹	۱۰/۱۰
	فکر پول‌دار شدن	۱۴		
	نارضایتی از حقوق معلمی	۱۰		
	شغل دوم	۱۲		
	چاره‌جویی برای معاش	۵		

الف. م. دانشجوی آموزش ریاضی چنین می‌گفت:

«دانشجویها در دانشگاه‌های دیگر به امید اینکه در آینده شغلی بیابند بایستی عملکرد تحصیلی خود را بسط دهند و پیوسته آموزش و پژوهش خود را توسعه بدهند».

جدول ۵ نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله تضمین شغلی را نشان می‌دهد.

جدول ۵: مفاهیم مستخرج از مقوله تضمین شغلی

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
اطمینان از آینده شغلی	تضمین شغلی	۱۰	۴۸	۹/۸۹
	بورسیه تحصیلی	۱۴		
	استخدام در آموزش و پرورش	۱۰		
	عدم نگرانی از آینده شغلی	۱۴		

تعاملات ناقص بین نهادی

برخی از دانشجویان تعامل با دانشگاه‌های دیگر را عامل اصلی انگیزه می‌دانند در حالی که به باور آنها، دانشگاه محل تحصیل‌شان تعاملات و ارتباطات خوبی با سایر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی ندارد و همین موضوع را از شرایط مداخله‌گر بر بی‌انگیزگی تحصیلی می‌دانند.

م. ع دانشجوی رشته آموزش شیمی در این خصوص اظهار می‌دارد:

«به نظرم یکی از عوامل تاثیرگذار بر بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجو معلمان عدم ارتباط دانشگاه ما با سایر دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی می‌باشد».

ح. الف دانشجوی رشته آموزش ریاضی بیان می‌کند:

«دانشگاه ما با سایر مراکز علمی حتی با پردیس خواهران ارتباط کمی دارد. این نوع ارتباط ناقص موجبات بی‌انگیزگی و بی‌علاقگی را فراهم می‌سازد».

نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله تعاملات ناقص بین نهادی در جدول ۶ آورده شده است.

جدول ۶: مفاهیم مستخرج از مقوله تعاملات ناقص بین نهادی

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
تعاملات ناقص بین نهادی	ارتباط ضعیف با سایر دانشگاه‌ها	۱۲	۳۷	۷/۶۲
	عدم ارتباط با پردیس‌ها	۱۴		
	کمبود تعاملات با پردیس‌های سایر استان‌ها	۵		
	نبود تعاملات مثبت با مراکز علمی	۶		

ضعف بنیه علمی

دانشجویان در پاسخ به این سوال که «پیامدهای بی‌انگیزگی تحصیلی در بین دانشجومعلم‌ان چه می‌باشد؟» به مفاهیمی نظیر تنبلی دانشجویان، اهمال‌کاری در مطالعه، عدم پرداختن به پژوهش، مطالعه نکردن، پرداختن به فعالیت‌های حاشیه‌ای اشاره کردند که در مقوله ضعف بنیه علمی طبقه بندی شده است. جدول ۷ خلاصه‌ای از نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله ضعف بنیه علمی را نشان می‌دهد.

جدول ۷: مفاهیم مستخرج از مقوله ضعف بنیه علمی

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
ضعف بنیه علمی	تنبلی دانشجویان	۱۰	۳۲	۶/۵۹
	اهمال کاری در مطالعه	۸		
	عدم پرداختن به پژوهش	۵		
	مطالعه نکردن	۵		
	پرداختن به فعالیت‌های حاشیه‌ای	۴		

ضعف بالندگی دانشجویی

یکی دیگر از پیامدهای بی‌انگیزگی تحصیلی در بین دانشجو معلمان ضعف بالندگی می‌باشد. مشارکت کنندگان پژوهش حاضر به ضعف مهارت ارتباطی، نقص در مهارت‌های آموزشی، مشکل در تصمیم‌گیری، ضعف در مهارت پژوهشی اشاره کردند.

جدول ۸ نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله ضعف بنیه علمی را نشان می‌دهد.

جدول ۸: مفاهیم مستخرج از مقوله ضعف بنیه علمی

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
ضعف بالندگی دانشجویی	ضعف مهارت ارتباطی	۱۲	۴۸	۹/۸۹
	نقص در مهارت‌های آموزشی	۱۴		
	مشکل در تصمیم‌گیری	۱۰		
	ضعف در مهارت پژوهشی	۱۲		

آزمون عملکردی

یکی از راهکارهایی که دانشجو معلمان برای پیشگیری از بی‌انگیزگی تحصیلی یا تقویت انگیزه در دانشگاه فرهنگیان به آن اشاره می‌کردند، آزمون پایانی عملکردی بود. آنها به مفاهیمی مانند اخذ آزمون جامع، سنجش پایانی و الگوهای برتر تدریس اشاره می‌کردند.

نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله آزمون عملکردی در جدول ۹ آورده شده است.

جدول ۹: مفاهیم مستخرج از مقوله آزمون عملکردی

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
آزمون عملکردی	اخذ آزمون جامع	۱۸	۴۸	۹/۸۹
	سنجش پایانی علمی	۱۶		
	الگوهای برتر تدریس	۱۴		

محیط دانشگاه حامی

یکی دیگر از راهکارهای دانشجوی معلمان برای جلوگیری از بی‌انگیزگی تحصیلی، ایجاد محیط دانشگاه حامی بود. آنها با مفاهیمی نظیر تقویت خلاقیت و پویایی، ارج نهادن به پژوهش، ارزش‌گذاری عملکرد آموزشی، توجه به مبادی تربیتی، فعالیت‌های فوق برنامه، اهمیت دادن به کارهای فرهنگی اشاره کردند.

ر.ه دانشجوی رشته آموزش شیمی می‌گفت:

«به نظرم تو دانشگاه باید به کارهای پژوهشی و علمی بیشتر اهمیت بدن. از پاداش‌های مادی تا معنوی باید به دانشجویان پژوهشگر ارائه بدهند».

ن. الف دانشجوی رشته آموزش فیزیک چنین می‌گفت:

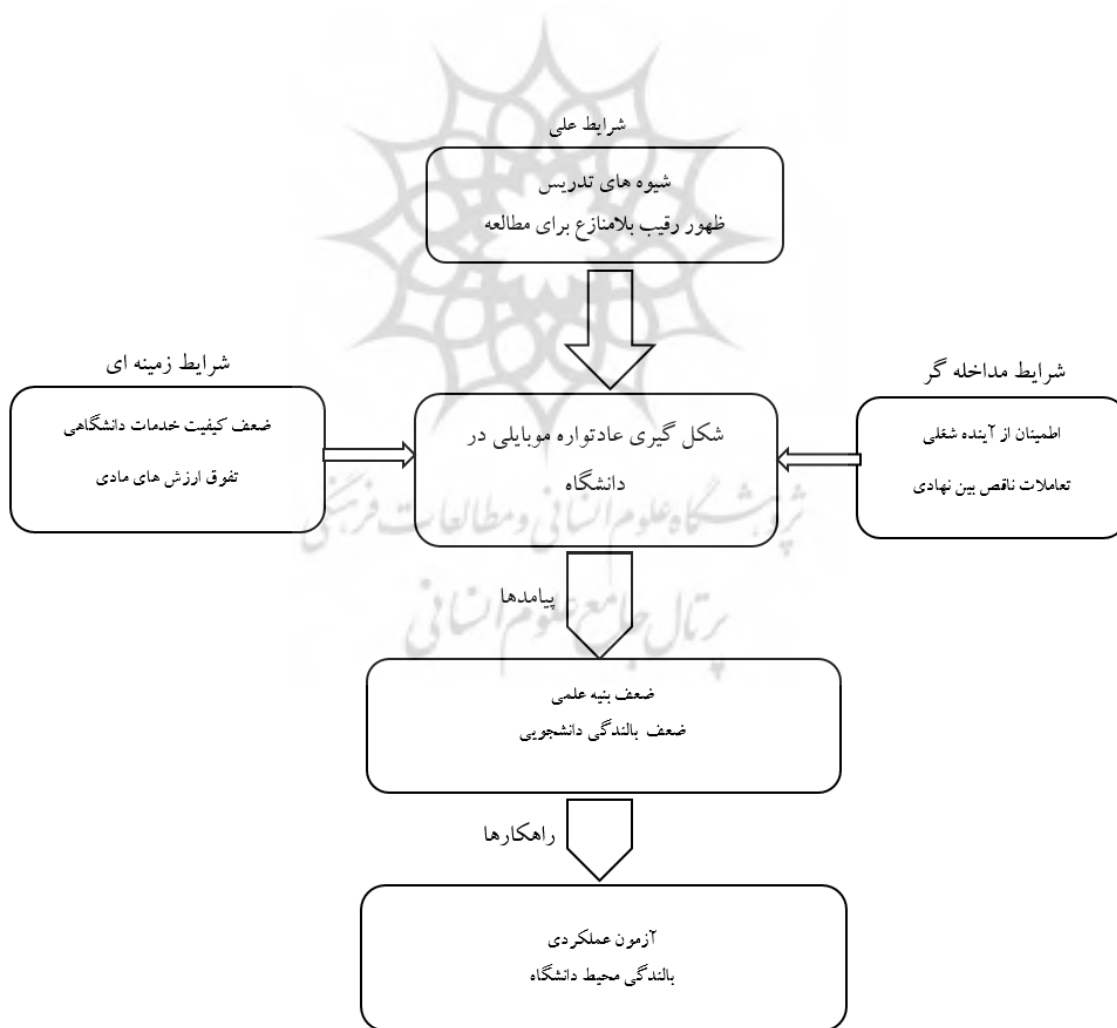
«تو دانشگاه، فعالیت‌های فوق برنامه هم هست که اهمیت دادن به آنها می‌تواند انگیزه تحصیلی را به وجود بیاورد».

جدول ۱۰ خلاصه‌ای از نتایج مربوط به مفاهیم مستخرج از مقوله ایجاد محیط بالنده را نشان می‌دهد.

شکل ۱ مدل پارادایمی حاصل از مصاحبه مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر را نشان می‌دهد. در این مدل، شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردها و پیامدهای بی‌انگیزگی تحصیلی در بین دانشجویان علوم پایه پردیس علامه امینی ارائه شده است.

جدول ۱۰: مفاهیم مستخرج از مقوله محیط دانشگاه حامی

مقوله	مفاهیم	فراوانی مفاهیم	تعداد کل مفاهیم	درصد
محیط دانشگاه حامی	تقویت خلاقیت و پویایی	۱۲	۷۴	۱۵/۲۵
	ارج نهادن به پژوهش	۱۵		
	ارزش‌گذاری به عملکرد تحصیلی	۱۳		
	توجه به مبادی تربیتی	۹		
	فعالیت‌های فوق برنامه	۸		
	اهمیت دادن به کارهای فرهنگی	۷		

شکل ۱: الگوی پارادایمی بی‌انگیزگی تحصیلی (شرایط علی، راهکارها و پیامدها)

بحث

هدف اصلی پژوهش حاضر مطالعه‌ی علل بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجویان معلمان با رویکرد کیفی می‌باشد. مشارکت کنندگان پژوهش حاضر علت اصلی بی‌انگیزگی تحصیلی در بین دانشجویان معلمان را شیوه‌های تدریس استادان پرديس می‌دانستند. به باور این دانشجویان شیوه‌های تدریس به نحوی است که مانع انتقال مفاهیم به صورت روشن می‌باشد برای اینکه اکثر تدریس‌ها به گونه سخنرانی بود و مشارکت دانشجویان در فرآیند کلاس خیلی پایین می‌باشد، به همین خاطر در مرحله‌ی اول یادگیری و در مرحله‌ی بعدی انگیزه تلاش برای تقویت عملکرد تحصیلی را با مشکل مواجه می‌سازد.

یکی دیگر از علت‌های اصلی در بی‌انگیزگی تحصیلی، درگیری دانشجویان با موبایل و شبکه‌های اجتماعی می‌باشد. واقعیت این است که دانشجویان بیش از هر قشر دیگری با فناوری اطلاعاتی و ارتباطی نظیر موبایل درگیر هستند و به نظر می‌رسد که موبایل و فضای مجازی به رقیب سرسختی برای مطالعه تبدیل شده است.

هم چنین از نظر دانشجویان معلمان شرایط زمینه‌ای موثر بر بی‌انگیزگی تحصیلی متغیرهای ضعف کیفیت خدمات دانشگاهی و تفوق ارزش‌های مادی می‌باشد. به باور بسیاری از دانشجویان معلمان، خدمات دانشگاهی نظیر دسترسی به اینترنت، کتابخانه، محیط آموزشی نامناسب، سالن مطالعه‌ی نامطلوب زمینه ساز انگیزه پایین در بین دانشجویان معلمان می‌باشند آنها هم چنین بر این نظر بودند که ارزش‌های مادی جایگزین ارزش تحصیل و مطالعه شده است. دانشجویان با انگیزه‌ی مطالعه و تحصیل وارد دانشگاه می‌شوند ولی در طول تحصیل ارزش‌های مادی نظیر پول درآوردن، قانع نبودن به حقوق معلمی و به فکر شغل دوم بودن جایگزین آنها می‌شود. واقعیت این است که محیط و جو دانشگاه تاثیر زیادی بر روحیه و نشاط دانشجویان و در نهایت انگیزه آنها برای موفقیت تحصیلی دارد در پژوهش صالحی و همکاران (۱۳۹۸) و آرمانی و همکاران (۱۳۹۸) بر کیفیت زیرساخت‌های دانشگاه و جو محیطی آن تاکید شده است. متغیرهای مداخله‌گر در بی‌انگیزگی تحصیل از نظر دانشجویان معلمان مقوله‌های اطمینان از آینده شغلی و تعاملات ناقص بین نهادی می‌باشد. بسیاری از دانشجویان بر این باور بودند که با توجه به تضمین شغلی‌شان در سیستم آموزش و پرورش، اهمال‌کاری تحصیلی در بین دانشجویان معلمان زیاد می‌شود. هر چند آنها به هنگام ورود به دانشگاه انگیزه زیادی دارند ولی در طول دوره تحصیلی این انگیزه کاهش پیدا می‌کند و حتی در بعضی مواقع افت تحصیلی را تجربه می‌کنند. تعاملات ناقص بین نهادی از دیگر عوامل مداخله‌گر در بی‌انگیزگی تحصیلی بود. به نظر می‌رسد که دنیای امروز و به خصوص مراکز علمی به بسط اجتماعات علمی بین نهادی نیاز دارد که این امر موجب تحریک انگیزه تحصیلی و در نهایت بهبود عملکرد تحصیلی دانشجویان می‌شود. در برخی از پژوهش‌ها آینده شغلی و هویت حرفه‌ای از عوامل تاثیرگذار بر انگیزه تحصیلی دانشجویان می‌باشد ولی در پژوهش حاضر برخی از مشارکت کنندگان تضمین شغلی را از موانع جدی برای انگیزه تحصیلی می‌دانستند.

مشارکت کنندگان پژوهش حاضر، ضعف بنیه علمی و بالندگی دانشجویی را از پیامدهای بی‌انگیزگی تحصیلی دانشجویان معلمان می‌دانستند. آنها بر این باور بودند که عدم انگیزه و علاقه به تحصیل، عملکرد تحصیلی را در ابعاد مختلف آموزشی، پژوهشی و حتی فعالیت‌های فوق برنامه تحت تاثیر قرار می‌دهد.

راهکارهایی که مشارکت کنندگان پژوهش حاضر در رابطه با بی‌انگیزگی تحصیلی در پردیس علامه امینی بیان داشتند، مقوله آزمون عملکردی و محیط دانشگاه حامی در پردیس‌ها بود. رضایی راد و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که عملکرد تحصیلی بر انگیزه دانشجویان معلمان موثر می‌باشد.

نتیجه‌گیری

آنچه از فحوای اظهارات مشارکت کنندگان این پژوهش به دست آمد، این است که برای ارتقای انگیزه در دانشجویان علوم پایه پردیس علامه امینی ضرورت دارد که از محرک‌هایی نظیر آزمون جامع و سنجش پایانی وجود داشته باشد تا انگیزه لازم را برای پرداختن به مطالعات بیشتر و پژوهش‌های معتبر در آنها برانگیزد. مشارکت کنندگان بر این باور بودند که اگر به جایگاه پژوهشی در پردیس اهمیت داده شود و به عملکردهای تحصیلی و فعالیت‌های علمی و پژوهشی ارجح داده شود، انگیزه تحصیلی دانشجویان تقویت می‌شود.

منابع

- آزاد، ی؛ فرح بخش، ک؛ شفیق آبادی، ع؛ ربیعی، م؛ سلیمی، ح. (۱۳۹۷). نقش مهارت انتخاب شغل در انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه شهرکرد. فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی دانشگاه علامه طباطبایی، سال نهم، شماره ۳۶، صص ۵۱-۷۶.
- امانی نژاد، ج؛ اباذری، ف. (۱۳۹۶). بررسی میزان شادکامی و انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پرستاری. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- بخشنده باورساد، م؛ حکیم، ا؛ عظیمی، ن؛ لطیفی، س. م؛ فالوندی، ح. (۱۳۹۴). بررسی انگیزه تحصیلی و عوامل مرتبط با آن از دیدگاه دانشجویان پرستاری دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز. پژوهش در آموزش علوم پزشکی، ۷(۱).
- حسین‌آبادی فراهانی، م. ج؛ کثیرلو، ل؛ اینانلو، ف. (۱۳۹۶). ارتباط بین انگیزه پیشرفت و فرسودگی تحصیلی در دانشجویان پرستاری: یک مطالعه توصیفی - همبستگی. نشریه آموزش پرستاری، دوره ۶، شماره ۵.
- رضایی راد، م؛ ساداتی مطلق، س. ل. (۱۳۹۶). مقایسه انگیزه پیشرفت، اعتماد به نفس، احساس تعلق به مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان مدارس دولتی، نمونه دولتی، هوشمند و تیزهوشان. پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، سال چهاردهم، دوره دوم، شماره ۲۸ (پیاپی ۵۵) زمستان ۱۳۹۶، صص ۶۷-۷۴.
- روانی پور، م؛ رنجبر وکیل آبادی، د؛ روانی پور، م. (۱۳۹۷). عوامل موثر بر انگیزه تحصیلی از دیدگاه دانشجویان مهندسی بهداشت محیط دانشگاه علوم پزشکی بوشهر: یک تحلیل محتوای قراز دادی. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، دوره ۵ سیزدهم، شماره ۴.
- زربخش، م. ر؛ رستم نژاد، م؛ محمدی تپله نویی، س؛ سلیمانی سبینی، ش (۱۳۹۹). رابطه بین جو عاطفی اجتماعی مدرسه و انگیزش تحصیلی با خودکارآمدی تحصیلی. مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، دوره ۱۳، شماره ۵، صص ۵۰۵-۵۱۲.
- زمانی، ا؛ پور آتشی، م. (۱۳۹۸). بررسی انگیزه پیشرفت دانشجویان براساس عوامل تبیین‌کننده کیفیت آموزش عالی. فصلنامه مطالعات روانشناسی تربیتی، شماره ۳۳.
- صالحی، ر؛ عابدی، م. ر؛ نیلغروشان، پ. (۱۳۹۸). تدوین مدل مفهومی موفقیت تحصیلی: یک مطالعه کیفی، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی دانشگاه علامه طباطبایی، سال دهم، شماره ۳۸، صص ۱-۳۰.
- صبوری آقبلاغ رستم خان، ط؛ ایمانی پور، م؛ احمدی، س (۱۳۹۶). تبیین علل و انگیزه انتخاب و ادامه تحصیل در مقطع کارشناسی ارشد آموزش پزشکی: یک مطالعه کیفی. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، دوره ۵ دوازدهم، شماره ۳.

طهماسبی، غ؛ رضانی، س. گ؛ زارع، ح. (۱۳۹۷). تاثیر راهبردهای فراشناختی بر انگیزه‌ی پیشرفت و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی. رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، سال نهم، شماره ۱، پیاپی ۳۳.

قاضی زاده، ح؛ ایلانلو، ر. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر فعالیت‌های ترویج کتابخوانی اعضا کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در افزایش میزان انگیزه مطالعه. فصلنامه‌ی مدیریت اطلاعات و دانشنامه، سال چهارم، شماره ۲، صص ۹۸-۹۸.

معماریان، آ؛ عابدی، ا؛ شوشتری، م. (۱۳۹۴). اثربخشی مداخلات چند بعدی شناختی- رفتاری مارتین بر انگیزش تحصیلی دانش آموزان دختر پایه سوم راهنمایی. رویکردهای نوین آموزشی، سال دهم، شماره ۱، (پیاپی ۲۱)، صص ۱۲۱-۱۴۲.

مولوی، پ؛ رستمی، خ؛ فدایی نائینی، ع؛ محمدنیا، ح؛ رسول زاده، ب (۱۳۸۶). بررسی عوامل موثر در کاهش انگیزه تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اردبیل. مجله سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، دوره ۲۵، شماره ۱، صص ۵۳-۵۸.

لاریجه، ز؛ حقایق، س. ع (۱۳۹۶). مقایسه‌ی کارکردهای اجرایی، رفتارهای پرخطر و انگیزه‌ی تحصیلی بین نوجوانان با تیپ‌های زمانی صبحگاهی و شامگاهی. مجله‌ی روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران، دوره‌ی ۲۳، شماره ۴.

ناصر، ل؛ مردانیان دهکردی، ل؛ ناصر، ح. (۱۳۹۶). بررسی انگیزه تحصیلی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد. مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی یزد، دوره دوازدهم، شماره ۱ و ۲، صص ۲۷-۳۹.

Ashley R. V, Gita T. & Marcus L. J. (2019). Impostor phenomenon and motivation: women in higher education, *Studies in Higher Education*, DOI: 10.1080/03075079.2019.1568976.

Faiza K, Arshad J (2020). Students' perceptions of factors for academic failure in pre-clinical years of a medical school. *J. Pak. Med. Assoc.*, Vol. 70, No. 5.

Li, K. & Wong, B.-M. (2019). Factors Related to Student Persistence in Open Universities: Changes over the Years. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 20 (4), 132-151. doi.org/10.19173/irrodl.v20i4.4103.

Münevver G & Selçuk K. (2020). Open Education Faculty and Distance Education Students' Dropout Pusztai, G., Fenyés, H., Szigeti, F. & Pallay, K. (2019). Dropped-out Students and the Decision to Drop-out in Hungary. *Central European Journal of Educational Research*, 1(1), 31 – 40.

Reasons: the Case of a Turkish State University. *Open Praxis*, vol. 12 issue 1, pp. 7-25 (ISSN 2304-070X)

Saeedi M, Parvizy S. (2019). Strategies to promote academic motivation in nursing students: A qualitative study. *J Edu Health Promot*, 8(1), 86. DOI: 10.4103/jehp.jehp_436_18.

Watson, R., Harvey, K., McCabe, C., & Reynolds, S. (2020). Understanding anhedonia: A qualitative study exploring loss of interest and pleasure in adolescent depression. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 29(4), 489-499.

Zhu Z, Xing W, Lizarondo L, Guo m, Hu Y. (2019). Nursing students' experiences with faculty incivility in the clinical education context: a qualitative systematic review and meta-synthesis. *BMJ Open* 9:e024383. Doi: 10.1136/ bmjopen-2018-024383.